

Van verblijf naar een duurzaam thuis

Handout rondetafelgesprek gemeenteraad Zwolle
31 augustus 2026 | 19.30–21.00 uur

AANLEIDING

De gemeenteraad wil begrijpen waarom er ondanks de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis nog steeds inwoners wachten op Beschermd Wonen en tegelijkertijd de uitstroom van huidige bewoners onvoldoende op gang komt.

Is het probleem een tekort aan plekken binnen Beschermd Wonen, of ontbreekt het aan passende woningen en ondersteuning waardoor uitstroom vastloopt?

DUURZAME DOORSTROMING IS EEN GEZAMENLIJKE KETENPRESTATIE

De actuele wachtlijst voor Beschermd Wonen (WMO) en de verblijfsduur van huidige cliënten zijn twee kanten van dezelfde opgave. RIBW Overijssel onderschrijft de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis en een zo gewoon mogelijk leven. Duurzame doorstroming is echter alleen verantwoord als wonen, passende ondersteuning, nabijheid en terugvalmogelijkheden samen beschikbaar zijn.

De wachtlijst voor Beschermd Wonen is niet alleen een instroomvraagstuk. De kern van de opgave ligt in de **beschikbaarheid van passende woningen en ondersteuning** voor inwoners die klaar zijn voor de volgende stap.

WAAROM DOORSTROMING STAGNEERT

1 Passende woningen ontbreken

Momenteel staan er in Zwolle 49 inwoners (plaatsbaar) op de wachtlijst voor een passende plek binnen Beschermd Wonen. Regionaal vraagt de uitstroom uit Beschermd Wonen en maatschappelijke opvang jaarlijks om honderden woningen, terwijl landelijk de behoefte wordt geraamd op 4.000 uitstroomwoningen voor Beschermd Wonen en ruim 22.000 woonplekken voor uitstroom uit de maatschappelijke opvang. Het knelpunt zit hiermee niet primair in de ondersteuning, maar in de beschikbaarheid van passende huisvesting.

Vanuit RIBW Overijssel wordt geschat dit meer dan 50% van de mensen die op uitstroom staan wachten op een passende woning.

Het probleem dat Zwolle ervaart is geen lokaal incident. Het is onderdeel van een landelijk tekort aan passende woningen voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.

2 Ondersteuningsvragen worden complexer

Voor een deel van de cliënten is zelfstandig wonen binnen één tot enkele jaren geen realistische standaardroute. Het herstelpad is niet zwart-wit en ook niet altijd zo planbaar als een gemeentelijke indicatie misschien doet vermoeden. Er is steeds meer en vaker sprake van multiproblematiek. Naast een psychische kwetsbaarheid is er ook sprake van bijv. LVB, schulden of middelengebruik. Dat vraagt om intensieve samenwerking in de keten en zorgt ervoor dat we niet (direct) kunnen werken aan de gestelde doelen uit de indicaties.

We zien ook vanuit RIBW Overijssel dat er steeds meer mensen met een complexe hulpvraag in een BW zitten en (nog) niet de juiste behandeling krijgen (door wachtlijsten). Dit stagneert de doorstroom omdat iemand onvoldoende in staat is om de juiste stappen te zetten in herstel.

3 De stap is vaak te groot

De stap van een wonen met 24/7 uur nabijheid van begeleiding en zelfstandig wonen met ondersteuning op afstand is voor cliënten soms groot en spannend. Dit vraagt tijd, aanpassing en snelle op-en afschaling van ondersteuning indien nodig. Hierbij ontbreken er voldoende geclusterde, wijkgerichte en flexibele varianten. Community wonen, waarbij zorgvragers en zorgdragers samen in een complex wonen, is soms een oplossing, maar niet altijd passend.

4 Type indicatie niet altijd passend

We zien als RIBW Overijssel terug dat er veelal BW Basis (WMO) indicaties worden afgegeven. BW Plus (WMO) wordt weinig geïndiceerd terwijl dit vanuit casuïstiek regelmatig passender zou zijn, met name bij de doelgroep jongeren. Omzetting van WMO naar WLZ gebeurt weinig, mede omdat CIZ kritischer indiceert.

VAN ANALYSE NAAR ACTIE!

1 Wonen

Maak passende, betaalbare woningen en geclusterde tussenvormen beschikbaar. Leg afspraken vast over toewijzing en aantal van uitstroomwoningen woningen, inclusief de positie van mensen met een WLZ-indicatie (WMO heeft voorrang op een woning in tegenstelling tot WLZ).

2 Steunstructuur in de wijk

Organiseer wijkgerichte beschikbaarheid, onplanbare ondersteuning en snelle opschaling indien nodig. Benut bestaande laagdrempelige voorzieningen breder, waaronder wijklocaties, het Autismecentrum, Nexus en het Huis van de Wijk.

3 Preventie

De beste wachtlijst is de wachtlijst die niet ontstaat. Duurzame oplossingen beginnen niet bij uitstroom, maar bij preventie. Door inwoners eerder te ondersteunen, sociale netwerken te versterken en laagdrempelige voorzieningen in de wijk beschikbaar te houden, kunnen zwaardere trajecten zoals Beschermd Wonen, opname of maatschappelijke opvang vaker worden voorkomen. Denk aan het vergroten van inzet van het Verkennende Gesprek, waarbij uit een eerste evaluatie blijkt dat 60% van de mensen niet hoeft worden doorverwezen naar begeleiding, Beschermd Wonen etc.

Meer inzet van Ervaringsdeskundigheid en Laagdrempelige Steunpunten zoals Nexus, Focus, Huis van de wijk, Autismecentrum, etc. dragen bij aan preventie. Maak gebruik van wat er in de wijk al is zoals sportcentra, verenigingen, scholen en gemeenschappelijke ruimtes in zorgcentra.

Investeren in de sociale basis is daarmee niet alleen maatschappelijk wenselijk, maar ook de meest effectieve manier om de druk op de keten structureel te verminderen.

CONCRETE KANSSEN VOOR DOOR- EN UITSTROOM

De doorstroom uit Beschermd Wonen vraagt om meer dan extra woningen alleen. Nodig zijn woonvormen die aansluiten bij verschillende ondersteuningsbehoeften en herstelroutes. De ontwikkeling hiervan vraagt bouwkundige en financiële investeringen.

Ook zien we kansen in nieuwbouwontwikkelingen, zoals de Nieuwe Veemarkt, waar een mix van woonvormen én bewoners (jong, oud, krachtig, kwetsbaar, werkend en studierend) niet alleen kan bijdragen aan doorstroming, maar ook zorgt voor een evenwichtige samenstelling van de wijk.

Daarbij is het relevant om als gemeente bij aanbestedingen te sturen op maatschappelijke meerwaarde. Dit biedt op de langere termijn een aanzienlijk maatschappelijk rendement.

WAAR LEVERT VOLGENS RIBW OVERIJSSSEL EXTRA INVESTERING HET MEESTE OP?

- 1 Prikkelarme woonplekken voor inwoners die niet passen binnen reguliere woonvormen.
- 2 Omklapwoningen en tussenvoorzieningen voor inwoners die klaar zijn voor uitstroom.
- 3 Geclusterde woonvormen en communities die zelfstandig wonen combineren met nabijheid.
- 4 Flexibele ondersteuning en preventie om terugval en herinstroom te voorkomen.

De grootste **maatschappelijke winst** zit niet in extra capaciteit binnen Beschermd Wonen, maar in **investeringen** in **passende woonvoorzieningen** en **sociale steunstructuren** die doorstroom, herstel en zelfstandig wonen mogelijk maken.

RIBW Overijssel denkt graag mee over een gezamenlijke uitvoeringsagenda voor wonen, ondersteuning en preventie, zodat meer inwoners duurzaam en zo gewoon als mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving.

Van zorg naar gewoon leven!

CONTACT:

Marlou Niewold
Regiodirecteur IJsselland
RIBW Overijssel
088 825 0010
m.niewold@ribwoverijssel.nl

RIBW
OVERIJSSSEL